DICKENS' KERST VERTELLING

HET VERHAAL VAN EBENEZER SCROOGE

CHARLES DICKENS
& MEREL LEENE

VOORWOORD

Charles Dickens (1812-1870) is misschien wel de bekendste Engelse schrijver uit de negentiende eeuw. Niet alleen zijn *Christmas Carol* maar ook *Oliver Twist*, *David Copperfield* en *Great Expectations* behoren tegenwoordig tot de klassiekers – en zijn boek *A Tale of Two Cities* behoort zelfs tot de bestverkochte boeken ter wereld.

Dickens werd geboren in een kustplaatsje, maar zijn familie verhuisde op zijn tiende naar Londen. Londen was in die tijd een overvolle, lawaaiige, stinkende stad met grote tegenstellingen tussen arm en rijk. Toch raakte Charles Dickens door de stad betoverd, iets wat je in zijn werk duidelijk terug kunt lezen. In zijn kenmerkende uitvoerige, gedetailleerde beschrijvingen legt hij het karakter van de stad vast. Ook de grote tegenstellingen in welvaart zijn terugkerende thema's in zijn verhalen, waarschijnlijk omdat Dickens hier als tiener

vaak mee te maken kreeg. Toen hij twaalf was, werden hij en zijn familie zelfs vastgezet in de gevangenis vanwege de hoog opgelopen schulden van zijn vader. De jonge Charles werd vervolgens ondergebracht bij pleeggezinnen en moest later, terwijl hij nog naar school ging, werken in een fabriek.

Door alles wat Dickens meemaakte, werd hij steeds kritischer op de samenleving. Hij zou later zijn boeken steeds vaker gebruiken om zijn afkeuring duidelijk te maken, bijvoorbeeld over het Britse rechtssysteem en de slechte omstandigheden waarin het arme deel van de bevolking leefde.

A Christmas Carol, door ons uitgegeven als *Dickens' kerstvertelling*, is hier geen uitzondering op. Oorspronkelijk verscheen het verhaal in 1843, vrij vroeg in de carrière van Dickens. De thema's sociaal onrecht en armoede, en de relatie tussen de twee, spelen ook een grote rol in dit boek. Met het verhaal wilde Dickens duidelijk maken dat kerst om vrijgevigheid moet gaan. Hij zag dat veel rijke mensen uitbundig kerst konden vieren, terwijl arme mensen niet eens genoeg geld hadden om fatsoenlijk te eten.

Direct na verschijning werd het boek een enorm succes: binnen een week waren er 6.000 exemplaren verkocht en tegen de tijd dat het zomer was, waren er al zeven drukken geweest. Men denkt nu dat het boek

zo'n succes is geworden omdat het uitkwam in een tijd waarin de traditionele kerstviering steeds meer onder druk kwam te staan.

Ondertussen, ruim 170 jaar na verschijnen, wordt het verhaal nog steeds erg graag gelezen en de boodschap die Dickens erin stopte, zet zelfs de moderne lezer nog aan het denken. Want hoewel er veel dingen in de loop der jaren veranderd zijn, zien we kerst nog steeds als een periode waarin we extra aan onze medemens zouden moeten denken. Ik denk dat er nog genoeg mensen zijn die de drie geesten uit het verhaal graag bij iemand langs zouden willen sturen zodat zij dezelfde les leren als Scrooge.

Ik wens je heel veel leesplezier! O, en als je tijdens de vrije feestdagen nog wat tijd over hebt, kijk dan na het lezen van dit boek ook nog even *The Muppet Christmas Carol*. Deze verfilming heeft mij tijdens mijn jeugd ieder jaar het verhaal van Scrooge verteld en ieder jaar genoot ik weer van de film. Het werd alleen wel hoog tijd dat ik het verhaal een keer te lezen kreeg, en ik had geen andere vertaling dan deze willen lezen.

Uitgever Myrthe Spiteri

De geesten in dit boekje heb ik opgeroepen omdat ze zo goed bij de kerstgedachte passen. Hopelijk ben je er niet bang voor, durf je ze op een plezierige manier door je huis rond te laten waren en voel je geen behoefte ze te verjagen.

C.D.

December 1843

– I –

MARLEYS GEEST

Marley was dood, dat om te beginnen. Dat staat als een paal boven water. Het condoleanceregister was getekend door de dominee, de klerk, de begrafenisondernemer en de rouwklager. Ook Scrooge zette zijn krabbel, en op de beurs was Scrooge' handtekening goed voor alle zaken die hij maar wilde doen. De ouwe Marley was zo dood als een pier.

Ha! Niet dat ik weet wat er aan een pier dooier is dan aan een ander dood wezen. Zelf zou ik denken dat een dode kerel in een lijkkist toch haast nog wel dooier is dan een pier. Maar goed, in dat soort uitdrukkingen ligt veel oude wijsheid besloten, dus zal ik er met mijn handen verder van afblijven, anders loopt het nog ellendig met

ons af. Je zult het me dan ook vast niet kwalijk nemen dat ik gewoon nog eens nadrukkelijk herhaal dat Marley zo dood was als een pier.

Wist Scrooge dat hij dood was? Natuurlijk. Wat dacht je dan? Scrooge en hij waren ik weet niet hoeveel jaar zakenpartners geweest. Scrooge was de enige uitvoerder van zijn testament, zijn enige administrateur, zijn enige rechtverkrijgende, zijn enige universeel erfgenaam, zijn enige vriend en enige nabestaande. En zelfs Scrooge was niet vreselijk kapot van de trieste gebeurtenis; als geslepen zakenman vierde hij de dag van de begrafenis met een prachtige zakendeal.

Over Marleys begrafenis gesproken... Dat brengt me terug bij waar ik begon. Er was geen twijfel aan dat Marley dood was. Dat moet je echt goed begrijpen, anders wordt het verder niks met het verhaal dat ik ga vertellen. Stel je voor dat we niet honderd procent zeker wisten dat Hamlets vader overleden was voordat Shakespeares toneelstuk begon. Dan zou het feit dat hij 's avonds in de oostenwind over de borstwering van zijn eigen kasteel rondwaarde niet opmerkelijker zijn dan dat een willekeurige vent van middelbare leeftijd na donker op een winderige plek opduikt – een kerkhof bijvoorbeeld – om zijn slapjanus van een zoon de stuipen op het lijf te jagen.

Scrooge had Marleys naam nooit laten overschilderen. Daar stond-ie, jaren later nog, boven de deur van het

pakhuis: *Scrooge & Marley*. Het bedrijf stond bekend als Scrooge & Marley. Soms zeiden mensen die de zaak nog maar net kenden Scrooge tegen Scrooge, soms noemden ze hem Marley, maar hij luisterde naar alle twee. Hem was het allemaal om het even.

O, en hij was een vrek, Scrooge. Een gierige, schraperige, inhalige, hebberige oude kerel! Keihard en messcherp, zonder ook maar een vonkje warmte, op zichzelf en gereserveerd, en zo gesloten als een oester. Zijn innerlijke kilte bevroor zijn ouwe kop van zijn spitse neus tot aan zijn rimpelwangen, verstijfde zijn loopje, kleurde zijn ogen rood en zijn dunne lippen blauw, en klonk vinnig door in zijn raspende stem. Er lag een laagje rijp op zijn hoofd, zijn wenkbrauwen, zijn spitse kin. Hij droeg zijn eigen lage temperatuur altijd met zich mee, zodat hij in de zomer zijn kantoor verkoelde en het met kerst nog geen graad liet dooien.

Hitte en kou van buiten hadden nauwelijks effect op Scrooge. Geen zomerhitte kon hem verwarmen, geen winters weer kon hem verkillen. Geen wind was bitterder dan hij, geen sneeuwvlok viel vastberadener, geen striemende regenbui stond minder open voor smeekbeden. Smerig weer deed hem niets. De zwaarste regen, sneeuw, hagel en ijzel hadden maar één voordeel vergeleken met Scrooge: ze kwamen alleen in buien, en dat was bij Scrooge nooit het geval.

Niemand hield hem ooit staande op straat om met vrolijk gezicht te zeggen: 'M'n beste Scrooge, hoe is het met je? Wanneer kom je weer eens langs?' Geen bedelaar smeekte hem om een kleinigheid, geen kind wilde van hem weten hoe laat het was, geen voorbijganger vroeg hem ooit de weg naar hier of ginder. Zelfs blindengeleidehonden leken hem te kennen. Als zo'n hond hem zag naderen, trok hij zijn baasje snel een portiek in of een hoek om. Dan kwispelde hij, alsof hij wilde zeggen: 'Ik verdwijn liever helemaal uit het oog dan dat ik het boze oog van die vent op me krijg, baas!'

Maar wat kon het Scrooge schelen? Zo beviel het hem uitstekend. Met een boogje om alle drukte van het leven heen lopen en alle menselijke vriendelijkheid op een afstand houden, dat was wat Scrooge het prettigst vond.

Op een dag – een van de beste van het jaar, de dag voor Kerstmis – was de oude Scrooge druk aan het werk op zijn kantoor. Het was somber, grauw, ijzig weer en ook nog eens mistig. Hij hoorde de mensen buiten snuivend langskomen. Ze klapten in hun handen en stampten met hun voeten op de keitjes om warm te worden. Volgens de kerkklokken was het pas even na drieën, maar het was al flink donker. Eigenlijk was het de hele dag nog niet echt licht geweest. In de ramen van kantoren in de buurt stonden kaarsjes te branden – rode vegen in de dikke, bruine mist. Door elk kiertje en ieder gat kroop kille nevel naar

binnen, en buiten was de mist zo dicht dat de huizen aan de overkant van het smalle straatje niet veel meer dan schimmen waren. Als je die grauwe wolk over alles heen zag hangen, zou je haast denken dat de natuur vandaag een rothumeur had.

De deur van Scrooge' kantoor stond open zodat hij zijn klerk Cratchit in de gaten kon houden. Die zat in een ellendig hokje, een cel bijna, brieven te kopiëren. Scrooge had een klein vuur, maar dat van de klerk was zelfs nog kleiner. Het leek uit maar één kooltje te bestaan. Toch kon hij er niks bij gooien, want de kolenkist stond in Scrooge' kantoor. En als Cratchit zich daar naar binnen waagde, zou Scrooge hem ongetwijfeld ontslaan. Dus sloeg de klerk zijn dikke witte sjaal om en probeerde zich bij het kaarsje te warmen. Zonder succes helaas, want om het van dat armetierige vlammetje warm te krijgen, had je wel erg veel fantasie nodig.

'Vrolijk kerstfeest, oom!' riep een opgewekte stem. Het was Scrooge' neef Fred, die zo snel naar binnen was gelopen dat Scrooge pas door zijn groet merkte dat hij er was.

'Bah!' zei Scrooge. 'Nonsens!'

Van het harde lopen in de mist en de kou had Fred het zo warm gekregen dat hij ervan gloeide. Zijn wangen waren rood, zijn ogen glommen en zijn adem kwam in wolkjes uit zijn mond.